

Informační zdroje

- Pravidla českého pravopisu
- Česká norma ČSN 01 6910 „Úprava písemností psaných strojem nebo zpracovaných textovými editory“
- <http://wes.wyda.cz/Pocitace/Texty/Uprava/obsah.htm>
- <http://home.pf.jcu.cz/~edpo/pravidla/obsah.html>
- <http://www.ujc.cas.cz/poradna/porfaq.htm>

Použité termíny a značky

- PS – psací stroje
- TE – textové editory
- Word – způsob zápisu diskutovaného znaku v editoru Microsoft Word

Interpunkční znaménka

- Tečka, čárka, dvojtečka, středník, vykřičník, otazník.
- K **před**cházejícímu slovu, zkratce, značce nebo číslu se připojují **bez mezery**.
- **Za** každé interpunkční znaménko **náleží mezera** – kromě desetinné čárky a dalších případů uvedených dále.

Interpunkční znaménka

- *Čalouníme nábytek. Chcete si vybrat látku? Obrat'te se na nás!*
- **Následuje-li více interp. znamének za sebou, patří mezera za poslední z nich.**
  - *KAKTUS, spol. s r. o., tel. 02/21 22 23 24*
- **Tečka za zkratkou na konci věty platí také jako tečka za větou.**
  - *Inzertní rubriky se týkají výměny bytů, nabídky služeb apod.*

Tři tečky

- Nahrazují nevyslovený text (na začátku nebo na konci věty), vypuštěný text (například nepodstatnou část citátu) nebo pokračování výčtu.
- Sází se znakem trojtečka (...), který má v proporcionálních písmech poněkud větší světlost než tři sousedící tečky (...).

Tři tečky

- Při náhradě části výčtu se trojtečka od předchozího textu odděluje mezerou, jinak se přisazuje těsně. Větná tečka se za trojtečkou již nepíše.
  - *Původně jsem si to také myslel, ale...*
  - *Leden, únor, březen, ...*
- Word: Tři jednotlivé tečky jsou funkcí „Automatické opravy“ nahrazeny automaticky, jinak CTRL + .

Spojovník ≠ pomlčka

- **Spojovník** spojuje dvě části slova nebo dva výrazy bez mezer:
  - česko-polský slovník
  - okres Plzeň-sever
  - Frýdek-Místek
  - Klára Suková-Rovenská
  - budete-li
- **Word**: normální pomlčka nebo klávesa „minus“ na numerické části klávesnice

Spojovník ≠ pomlčka

- **Pomlčka** se odděluje z obou stran mezerami.
- Lze použít širokou em-pomlčku (—) nebo užší en-pomlčku (–). Em-pomlčka má šířku čtverčíku čili aktuálně použitého stupně písma, šířka en-pomlčky je poloviční. V české typografii je dovoleno používat jednotně v celém dokumentu kteroukoliv z nich. Na psacích strojích pomlčka chybí, proto se nahrazuje spojovníkem (-). V tištěném textu je ovšem zaměňování pomlčky a spojovníku **nepřípustné**.
- **Word:**
  - em-pomlčka – CTRL + minus na num. kl.
  - en-pomlčka – CTRL + Alt + minus na num. kl.

Spojovník ≠ pomlčka

Použití pomlčky:

- oddělení větných celků
  - *Dobré pivo – nejlépe Plzeň – neodmítnu.*
- vyjádření nedokončené myšlenky či její nevyslovené části
  - *Nech mě být, ty –! Nebylo to úplně špatné, ale –*
- místo *až, od do, proti* (vztah, rozsah)
  - *25–28 °C, utkání Sparta–Slavia*
  - typografie v tomto případě mezery nepoužívá, norma ČSN 01 6910 ano

Neoddělitelné prvky

- **K zalomení řádky nesmí dojít**
  - před jednociferným číslem bez měrné jednotky
  - mezi řádrovými skupinami cifer uvnitř čísla
  - mezi číslem a značkou měrné jednotky
  - mezi zkratkou akademického titulu a jménem
  - mezi zkratkou jména a příjmením
  - za dnem v číselné reprezentaci kalendářního data
  - za jednopísmennou předložkou či spojkou (v nouzi je přípustnou výjimkou spojka „a“).
- **Řešení: vložení tvrdé mezery.**
- **Word: CTRL + Shift + mezerník**

Závorky a uvozovky

- Přiléhají bez mezer k začátku a konci výrazu.
- Uzavírají-li celou větu, je ukončovací interpunkční znaménko v závorce.
- Závorky se přednostně používají kulaté.
- *Pro děti od šesti do deseti let jsou vhodné stolní hry (fotbal, kulečnick). (Některé hračky si kupují dospělí sami pro sebe.)*
- Uvozovky: „ “ nebo » «
- Vnitřní uvozovky: , ‘
- *Odpověděla: „Tobě se nedá říci ,ne‘.“*

Zkratky

Zkratky častých slov

- Za zkratkami, které se tvoří začátkem slova, se píše tečka.
  - *p. (pan), popř., r. (rok), zvl. (zvláště)*
- Jestliže se slovo zkrátí začátkem a koncem, tečka za zkratku nepatří.
  - *fa (firma), fy, fu, fou, pí (paní), cca (circa)*
- Uvnitř zkratek více slov náleží za každou tečku mezera.
  - *a. s., t. r., v. r., Ústí n. Orł.*

Zkratky

Zkratky častých slov

- Některé zkratky více slov se píší dohromady (event. je možný druhý způsob psaní).
  - *tj. (to je), atp., čj., č. p., čp.*
- Za iniciálovými zkratkami (utvořenými z velkých počátečních písmen) se tečka nepíše.
  - *ČR, AV ČR, ČD, UNICEF, OSN*

Zkratky

Zkratky právního označení firem

- Zkratka právního označení uvedená před názvem firmy se čárkou neodděluje.
  - *A. s. Kormorán; v. o. s. LAGUNA*
- Právní označení uvedené za názvem firmy se odděluje čárkou.
  - *Slunečnice, a. s.*
  - *RENA, spol. s r. o., Pelhřimov*

Značky

Značky měrných jednotek

- Píší se bez tečky, od číselné hodnoty se oddělují mezerou.
  - *10 cm; 6 V; 8,78 kg; 7 × 5 m; 12 min; 30 s*
- Tvoří-li značku dva nebo více znaků, následují za sebou bez mezery.
  - *+10 °C; 300 kW; 100 kWh; 15 mA; 500 kPa*
- Jestliže se číslicí a značkou vyjadřuje přídavné jméno, píše se takový výraz bez mezery.
  - *6V baterie = 6voltová = šestivoltová baterie*
  - *100km rychlost = 100kilometrová = stokilometrová rychlost*

Matematické značky

- Číslo se od matematických značek odděluje mezerami.

– $10 + 20 = 30$ $45 - 15 = 30$ $a + b = c$

– $5 \cdot 16 = 80$ $60 : 12 = 5$ $a - b = x$

– $5 \times 16 = 80$

- Pokud značky plus a minus vyjadřují hodnotu čísla, předsazují se bez mezery.

– $+5 \text{ } ^\circ\text{C}$; $-10 \text{ } ^\circ\text{C}$

- V textu se matematické značky vypisují slovně.

– *Celkové množství minus 5 kusů vadných.*

– *Uvedená cena plus 645 Kč DPH.*

Sestavy čísel, stejnítka

- V sestavách se píší jednotky pod jednotky, desítky pod desítky atd. Vychází se od desetinné čárky. Za desetinnou čárkou se uvádí vždy stejný počet míst. Pokud nejsou udány desetinné hodnoty, píší se nuly.

Kč 222,50

” 10,00

” 112,00

Kč 344,50

- V sestavách je možné opakovaný výraz na dalším řádku nahradit stejnítka (uvozovkami), které se píší pod první písmeno opakovaného slova. Opakovaná čísla stejnítka nahradit nelze.

Desetinná čísla

- Desetinná místa se oddělují od jednotek desetinnou čárkou. Čísla, která mají více než tři místa vlevo nebo vpravo od desetinné čárky, se člení do skupin o třech místech jednou mezerou. Čtyřmístná čísla se mohou psát bez mezery.
- *17 867,8 m; 1 250 000 obyvatel;
5,756 7 m³; 2000 km*

Datum, čas

- **Datum:** mezery mezi dnem, měsícem a rokem
- *16. prosince 1999; 28. 2. 2002*
- Běžný **časový údaj:** hodiny a minuty odděleny tečkou, u sportovních výkonů se používá dvojtečka.
- *2:08:45,13   3.25 h   10 h 30 min 15 s*
v 10 hodin

Zvýraznění textu

- V počítačově zpracovávaném textu se vyhýbáme prokládání znaků, zejména nemáme-li možnost tvrdých mezer. Podobně se vyhýbáme podtrhávání. V tisku podtržený text nevypadá nejlépe a profesionální typografie tento způsob nepoužívá.
- Možné je použít: PSANÍ VELKÝMI PÍSMENY, volbou písma *kurzívního*, **tučného**, **zvětšeného**, vyčleněním z textu (zvláštní řádek, odstavec). Při použití bohatě vybavených editorů je nutné se ovládat, nenechat se oslnit technickými možnostmi a nepřeplácat text množstvím typů písma.

Číselné označování částí textu

0 Úvod

1 Psací stroje

1.1 Rozdělení

1.1.1 Podle pohonu

1.1.1.1 Ruční

1.1.1.2 Elektrické

1.1.2 Podle účelu použití

1.1.2.1 Kancelářské

1.1.2.2 Přenosné

1.1.2.3 Speciální

...

1.1.2.10 Slepecké

2 Rozmnožovací stroje

...

10 Diktafony

...

Abecedně-číselné označování částí textu

- Bud' pořadí: velká písmena, římské číslice, arabské číslice, malá písmena
- nebo: pouze arabské číslice, pouze malá písmena apod.
- Za malá písmena závorku, za ostatní tečku.

Úvod

A. Rozdělení psacích strojů

I. Podle pohonu

1. Ruční psací stroje

2. Elektrické psací stroje

a)

elektromechanické

b) elektronické

II. Podle účelu použití

Úprava nadpisů

- **PS:** Nadpisy větších částí textu se od předcházejícího textu oddělují dvěma prázdnými řádky, od následujícího textu jedním prázdným řádkem.
- **TE:** Místo prázdných řádků se pro nadpis nastavují vertikální mezery před a za.
- Nadpis lze zvýraznit různým způsobem – psaním velkými písmeny, podtržením, tučným tiskem, velikostí nebo druhem písma. Podtrhává se pouze text, nikoliv číselné nebo abecední označení.

Číslování tabulek a obrázků

- Ve vícestránkových dokumentech se tabulky a obrázky číslují průběžně v celém dokumentu.
- *Tabulka 3, obrázek 5*

Číslování stránek

- Stránky se kromě první stránky nebo úvodních stránek průběžně číslují arabskými číslicemi v záhlaví nebo zápatí stránky – na horizontálním středu nebo na vnějších nebo na vnitřních okrajích textového sloupce.

Slovo „viz“

- Ačkoli slůvko **viz** mnozí považují za zkratku a píší za ním tečku, není k psaní tečky žádný důvod: nejde o zkratku, ale o rozkazovací způsob slovesa vidět. Dnes ho pocítujeme spíš jako ustrnulý výraz s odkazovacím významem.
- Po viz může následovat pád čtvrtý i první: *viz stranu 35* i *viz strana 35*

The End